

Medicinsk uforklarede symptomer og funktionelle lidelser

Research Unit for General Practice

Institute of Public Health, Aarhus University

m.rosendal@alm.au.dk

Program 10.30-12.30

- Definitioner
- Udredning og behandling af MUS
- Refleksion
- **Pause**
- Om stepped care og socialmedicin
- Håndtering af svære funktionelle lidelser i almen praksis
- Mulighed for supervision i RSD

Undervisere

Bodil Bech

Praktiserende læge og EU-vejleder

Marianne Rosendal

Seniorforsker, ph.d., speciallæge i almen medicin
Forskningsenheden for Almen Praksis, Aarhus
Universitet

Emma Rehfeld

Ovl., speciallæge i almen medicin og psykiatri
Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser,
Aarhus Universitetshospital

Definition MUS

- Symptomerne er ikke bedre forklaret ved en traditionelt defineret somatisk eller psykiatrisk sygdom

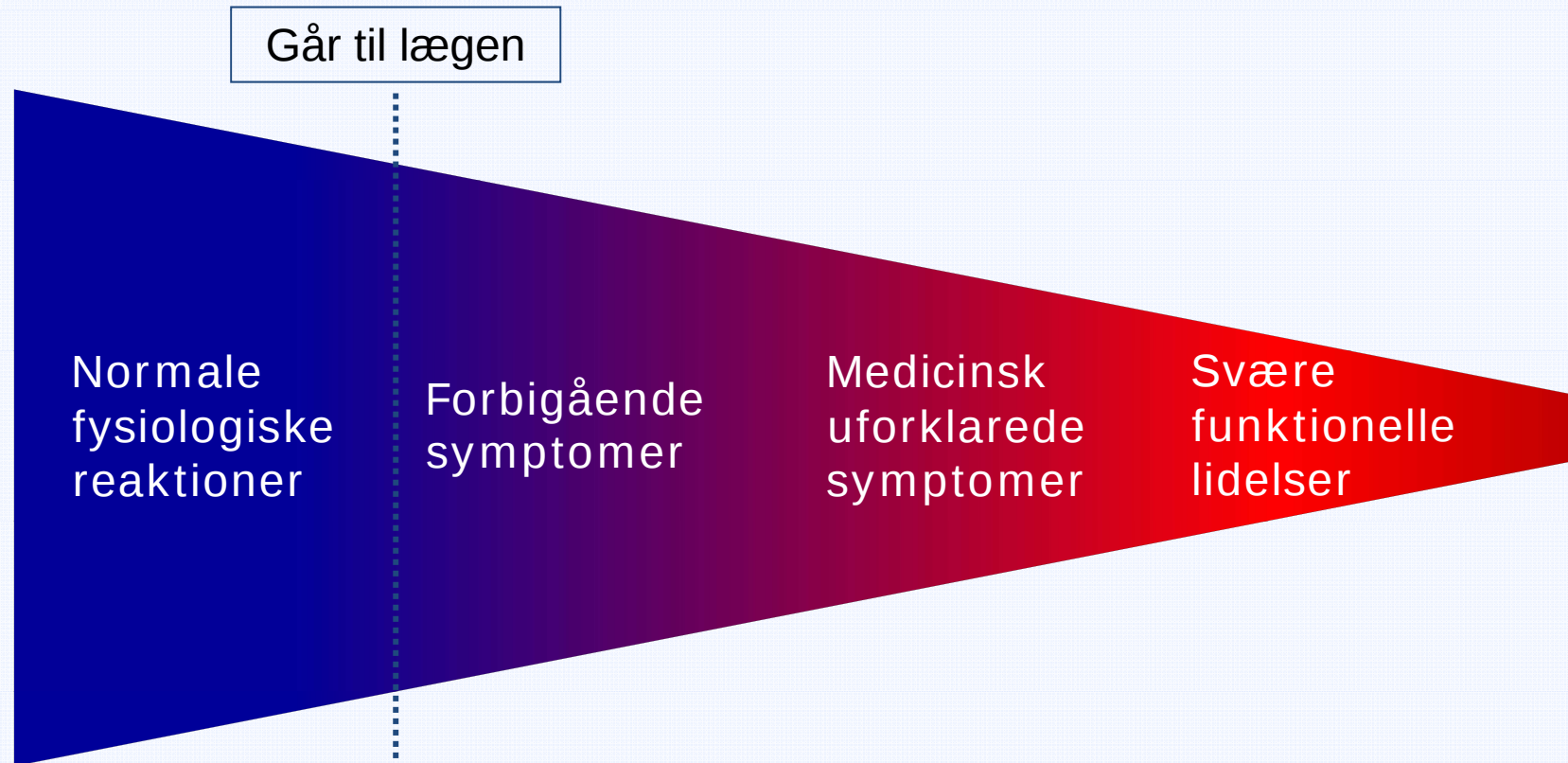

Definition funktionelle lidelser

- Individet oplever legemlige symptomer som påvirker den daglige funktionsevne eller livskvalitet, og symptomerne **forklares ikke bedre ved** en anden veldefineret somatisk eller psykisk sygdom (bodily distress syndrom)
- ELLER individet er i sygelig grad bekymret for sit helbred (helbredsangst)

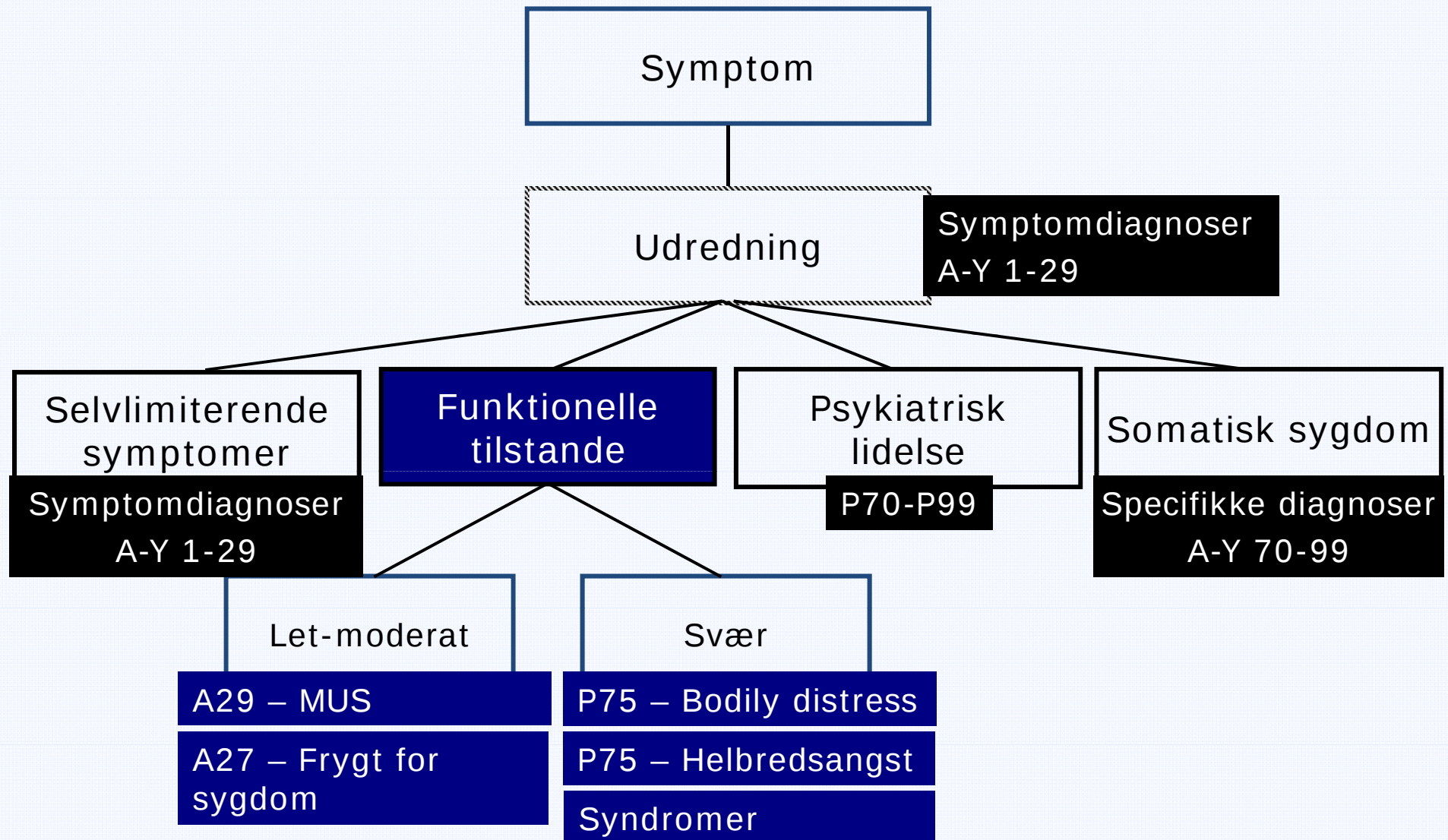
Funktionelle tilstande – et spektrum

Funktionelle syndromer

Gastroenterologi	Colon irritabile, non-ulcus dyspepsi
Gynækologi	Bækkenløsning, præmenstruelt syndrom, kroniske bækkensmerter
Reumatologi	Fibromyalgi, kroniske rygsmerter
Kardiologi	Atypiske/non-kardiogene brystsmarter, syndroma X
Lungemedicin	Hyperventilationssyndrom
Infektionsmedicin	Kronisk træthedssyndrom (CFS, ME)
Neurologi	Spændingshovedpine, pseudo-epileptiske anfald
Tandlæge	Temporomandibulær dysfunction, atypiske ansigtssmerter
Øre, næse, hals	Globulus syndrom
Allergologi	Multipel kemisk hypersensitivitet (MCS)
?	Elektrisk hypersensitivitet
?	Infralyds-hypersensitivitet
Ortopædkirurgi	Kronisk whiplash, WAD – whiplash ass. disorder
Anæstesiologi	Kronisk smertesyndrom
Psykiatri	Somatoforme tilstande, neuroasteni, dissociative tilstande

Klassifikation af symptomer

Medicinsk uforklarede symptomer

UDREDNING

Research Unit for General Practice

Institute of Public Health, Aarhus University

m.rosendal@alm.au.dk

Claus Hansen

Symptomer

- Utilpashed
- Træthed
- Svimmelhed
- Anfald af åndenød
- Trykken for brystet

Hvad er diagnosen?

- Funktionel lidelse?
- Helbredsangst?
- Borrelia-infektion?
- Tick Borne Encephalitis?
- Lungemetastase fra tidl. kræftsygdom?

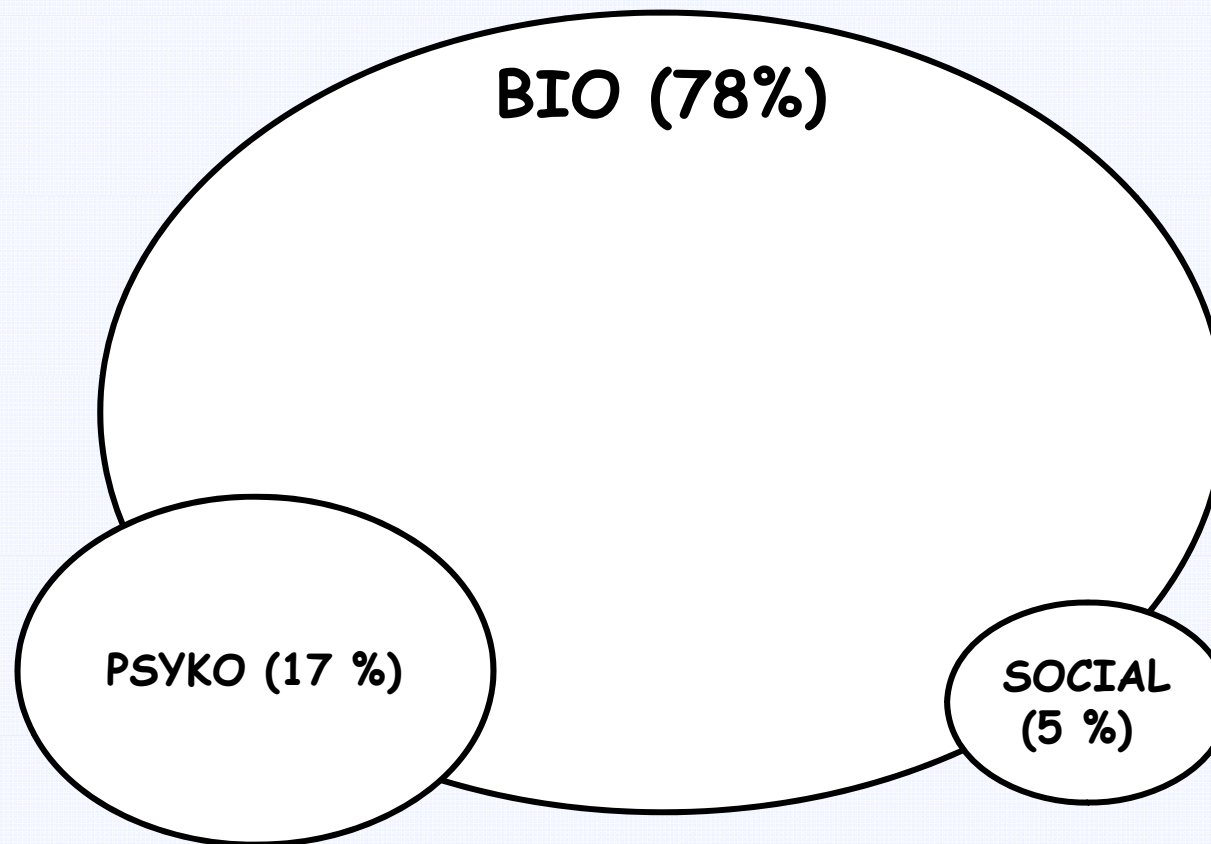
Udredning

- Somatisk
- Psykologisk
- Socialt

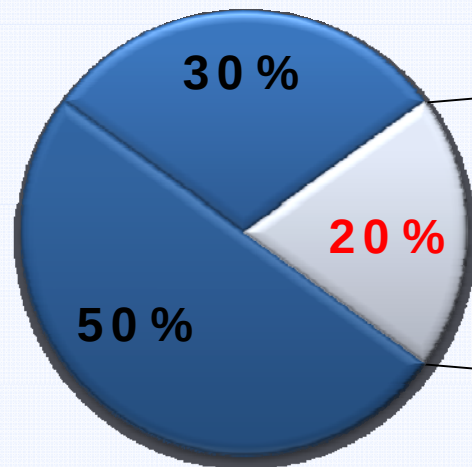
Den bio-psyko-sociale model i praksis

Hvad en praktiserende læge typisk gør

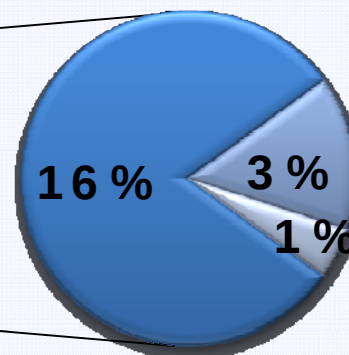
Symptomer i almen praksis

Symptomårsag

(Moth, KOS 2008)

MUS spektrum

(Smith 2007)

- Kronisk sygdom
- Akut sygdom
- Lette MUS
- Moderate MUS
- Funktionelle lidelser

Hvordan undgår vi sygeliggørelse?

**Undgå dualistisk
tilgang – rid på flere
heste fra begyndelsen**

(Hansen et al, submitted; Petrie 2007; Oliveira 2006)

Udredning

- Somatisk
 - Grundig udredning for veldefineret somatisk sygdom bør overvejes ved initial symptomvarighed over 2 uger.
 - Somatisk sygdom udelukkes med almindelig anamnese og objektiv undersøgelse. En supplerende laboratoriescreening vil kunne afsløre (men ikke udelukke) de fleste kendte organiske lidelser.
- Psykologisk
 - Screening for depression, angst, funktionel lidelse, misbrug
- Socialt

Konsultationsproces

- Symptomanamnese
- Signaler om emotionelle problemer
- Angst- og depressionssymptomer
- Belastninger, stress og ydre faktorer
- Funktionsniveau (fysisk, socialt og rolle)
- Sygdomsforståelse
- Forventninger til behandling og udredning
- Fokuserede kliniske og parakliniske undersøgelser

Årsager

Sårbarhed

Biologiske, psykologiske og sociale
Arv, social indlæring, tidligere sygdom, seksuelle overgreb

Udløsende faktorer

Infektion eller anden fysisk sygdom
Fysisk eller psykisk traume, stress
eller belastning
*Lægen: "Tilfældigt" fund ved
undersøgelse

Vedligeholdende faktorer

Uhensigtsmæssige antagelser om
symptomer og sygdom
Uhensigtsmæssig sygdomsadfærd
Øget følsomhed af hjernen
*Sundhedssystemet
Social og økonomisk afhængighed

Sygdom

Kronisk
sygdom

Medicinsk uforklarede symptomer

DIAGNOSTIK

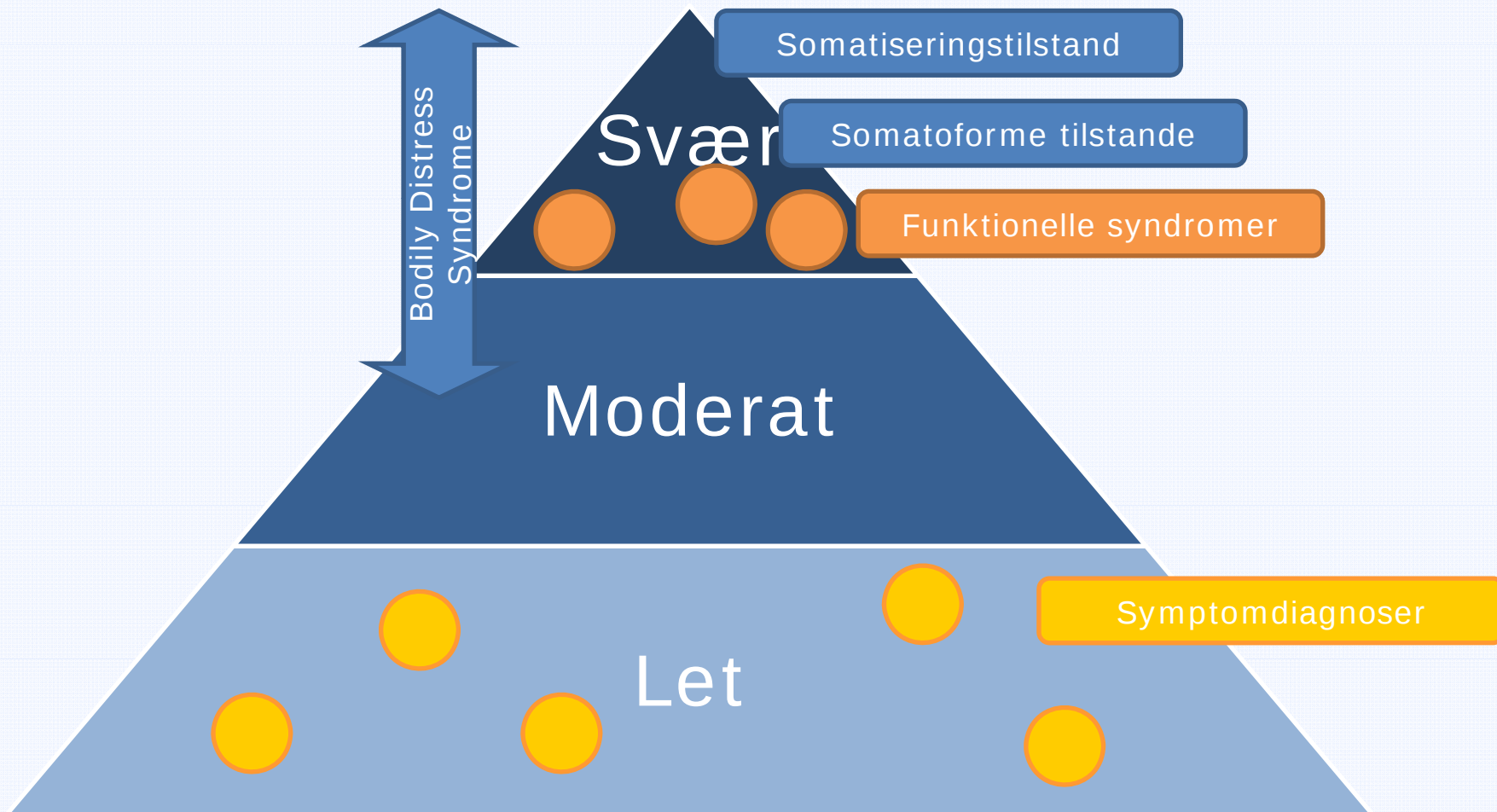

Research Unit for General Practice

Institute of Public Health, Aarhus University

m.rosendal@alm.au.dk

Klassifikation af MUS i praksis

Symptomer ved BDS

Almene symptomer

- 1) Hukommelsesbesvær
- 2) Spændingshovedpine
- 3) Svimmelhed
- 4) Koncentrationsbesvær
- 5) Træthed efter anstrengelse

Symptomer fra bevægeapparatet

- 1) Muskelsmerter
- 2) Ledsmerter
- 3) Smerter i arme eller ben
- 4) Rygsmerter
- 5) Smerterne flytter sig fra sted til sted
- 6) Lammelse eller svaghedsfornemmelse
- 7) Dødhedsfornemmelse eller snurren

Symptomer fra hjerte og lunge

- 1) Hjertebanken eller uro
- 2) Trykken i brystet
- 3) Forpustethed uden anstrengelse
- 4) Hyperventilation
- 5) Varm- eller koldsveden
- 6) Mundtørhed

Symptomer fra mave-tarmsystem

- 1) Oppustethed i maven
- 2) Løse afføringer
- 3) Diarre
- 4) Mavesmerter
- 5) Kvalme
- 6) Opstød
- 7) Brændende fornemmelse i toppen af maven

Sådan stilles diagnosen BDS

Følgende skal være opfyldt for at få diagnosen:

1. Man skal have mindst 3 (4) symptomer fra en af grupperne
2. Man skal være moderat til svært påvirket af symptomerne i dagligdagen
3. Symptomerne skal have stået på i mindst 3 mdr.
4. Hvis der sættes 3-4 krydser i "ja", er det en svær lidelse

Nej	Ja	Symptomgruppe
X		3 eller flere af symptomerne fra Hjerte & Lunger
X		3 eller flere af symptomerne fra Mave & Tarm
	X	3 eller flere af symptomerne fra Muskler & Led
	X	3 eller flere af de Almene Symptomer

Diagnosen helbredsangst

+ mindst 1	+	1) <i>Rumination</i> med tanker om at lide af en sygdom	- Hvis du får tanker om, at du måske fejler noget, har du så svært ved at slå tanken ud af hovedet? - Går du og tænker på det næsten hele tiden, eller kan det gå op i en spids?
		2) a) <i>Bekymring, optagethed</i> eller frygt for en somatisk lidelse b) <i>Kropslig optagethed</i>	
		3) <i>Suggestibilitet eller autosuggestibilitet</i>	
		4) <i>Optagethed af sundhedslitteratur</i>	
		5) <i>Frygt for smitte eller forgiftninger</i>	
		6) <i>Frygt for at tage medicin</i>	
	+	Let og svær efter påvirkning af funktionsniveauet og velbefindende	
	+	Varighed over 2 uger	

Læs mere

- www.funktionellelidelser.dk
- DSAM's kliniske vejledning om Funktionelle symptomer og lidelser 2012
- Udredning og behandling af funktionelle lidelser – TERM-modellen, Munksgaard 2012
- Litteraturliste

